

Egy láttelelet hiányos pontossága

Nem csupán fordítva ülnek a lovon, de hátrafelé is lovagolnak. Ezt a képzetet Magyar Bálint sugallja a Fidesz-garnitúráról, miután Magyar Polip – szervezett felvilág című cikkében egy módszertani kislexikon akkurátusságával leírja napjaink állami Magyarországnak felülről szaglós szisztémátikus korrupcióját. (MH, febr. 22.)

Hiszen ha csak fordítva ülne a lovon, az még hagyján. Az csak azt jelentené, hogy „a maffia polipja alulról kúszik fel a hatalom magasabb régióiba, keres együttműködő rendőröket vagy politikusokat. De ha talál is, a képlet egyértelmű: a szervezett alvilág, a maffia módszerei nem képeznek rendszerszerűen követendő mintát a hatalom számára”. A Fidesz politikai családja viszont maga „a szervezett felvilág”, amely „az államhatalom teljes fegyvertárával dolgozik politikai és gazdasági érdekei érvényesítéséért.” Vagyis nem arról van szó, hogy a bűn behatolt a főhatalomba, hanem hogy a jelenlegi főhatalom maga a kriminalitás. Ezért aztán – figyelmeztet Magyar – a 2002-es választások téje nem kevesebb, mint hogy „meg lehet-e gyógyítani a rendszerváltás liberális demokráciájának politikai intézményeit, és le lehet-e vágni a magyar polip csápjait”. Különböző rögvést a harmadik világ operettdemokratikus kulisszái közt találhatjuk magunkat, vagy az sincs kizárva, hogy valamiféle diktatúrában.

Ki beszél, a politikus vagy a szociológus?

A szerző beszédhelyzete a politikusé (országgyűlési képviselőként jegyzi írását), tolla pedig a szociológusé. Előbbi minőségében tudjuk róla, hogy saját pártjában manapság kissé hátrébe szorul, noha akárcsak az SZDSZ jelenlegi pártelnöke, ő is a kétféle liberális stratégia híve, csak ő mintha Demszky Gáborról eltérő módon értelmezné a taktikai frontvonalakat. Ha tehát Ma-

A szerző szociológus

gyar egy ilyen írást ad ki a kezéből, annak politikai üzenete van. Vigyázat! A polip oly mértékben kezd megizmosodni, hogy nagyon nem mindegy, a választásokig hátralévő időben a szabad-demokraták jelenlegi vezetői hová helyezik a hangsúlyokat.

De hagyjuk most ezt az SZDSZ belső állapotait, politikai intelligenciáját érintő dimenziót. Legfeljebb annyit tegyünk hozzá, ha a helyzet ilyen súlyos – márpedig Magyar leírása hajszálpontos –, ez esetben logikusan adódik a kérdés: mi ebben az egész ellenzék (mínusz MIÉP) felelőssége? A „narancsköztársaság” tudniillik nem arról holnapra alakult ki, a felvilági nyomuláshoz voltak és vannak stratégiai fordulópontjai, amelyekre – túl a szörnyülködésen – megfelelő politikai válaszokat kellett volna adni. Mái se értem például, hogy annak idején a háromhetes parlamenti szisztémát miként vehette az ellenzék – némi nyelvészeti berzenkedéssel kísérve – politikailag lényegében némán tudomásul, megelégedkezve olyan kézenfekvő eszközökről, mint a kivonulás és/vagy az obstrukció.

A „fiúk” nem ilyenek születtek

Kívülről figyelve reakcióikat, úgy tűnt, nem hisznek a szemüknek, avagy csodálkoznak, jé, ezt is meg merik még tenni?! Na jó, de a következőt már nem. És „kis” időnek el kellett telnie ahhoz, hogy rájöjjenek: Orbánék nem fognak megállni. Az ellenzék tehát protestalkalmakat hagyott ki, és most fut a pénze után, míg megtanulja, hogy a fiúkkal intelligensen, de kőkeményen kell bánni, mert a képmutatáson kívül kizárólag az erő nyelvének értenek.

Am a politikai felelősség megítélése legyen majd a történészek dolga.

Szociológusként ellenben berzenkedem attól a statikus Fidesz-képtől, ami Magyar cáfolhatatlan állapotdiagnózisából árad. A fideszesek nem születtek eleve „felvilági” alakoknak, hanem a késő kádári keltetőgép, valamint a rendszerváltás sajátos elitinkubátor-melege nevelte ilyen remek politikai családdá őket.

GALLÓ BÉLA

„Ha a helyzet ilyen súlyos – márpedig Magyar leírása hajszálpontos –, ez esetben logikusan adódik a kérdés: mi ebben az egész ellenzék (mínusz MIÉP) felelőssége? A „narancsköztársaság” tudniillik nem arról holnapra alakult ki, a felvilági nyomuláshoz voltak és vannak stratégiai fordulópontjai, amelyekre – túl a szörnyülködésen – megfelelő politikai válaszokat kellett volna adni.”

E kettős élményvilág tapasztalatai összegződtek bennük azzá a könyörtelen hatalmi észjárásá, aminek állami következményeit immár napnál is világosabban látjuk. Mert a politikai logika felől nézve persze az a legfontosabb, mit tesz most – valóban kivagyí arcátlanossággal – a Fidesz, de azért az sem érdektelen, hogy amit csinál, azt minek következtében csinálhatja és csinálja. Más szóval megint

csak az a kérdés, mennyi bennük a közös elitprodukción, s mennyi a fiúk sajátja. Egy-két szempont a folyamatelemzéshez.

A morális látószög

Szóban forgó cikkében Magyar Bálintnak igen magasan van a morális látószöge. Személy szerint bizonyára mélyen és őszintén felháborodott. Írásából a kapitalizmus globális éthosza árad, egy olyan társadalmi rendé, amelyben a kiszámítható, korrekt játékszabályok révén biztosított a jog- és az esélyegyenlőség, ami aztán a piac és a demokrácia intézményein keresztül a mindenki számára egyforma feltételeket garantáló versenyben konkretizálódik. Aki ebben a világban érvényesülni tud, az nem valamilyen politikai, szociális előnyénél, kiváltságánál fogva jut előbbre, hanem mert a korrekt versenyben valamilyen különbnek bizonyul a többinél. Döccenők persze itt is lehetnek, de a mechanizmus képes az önkorrrekción, s a „szabálytalanokat” a rendszer előbb-utóbb kicentrifugálja. Ne firtassuk, volt-e, van-e, lesz-e valaha valóban ilyen kapitalizmus, csupán állapítsuk meg, hogy a szerző a Fidesz polip-univerzumát ehhez a mércéhez méri, s tágabb értelemben az ilyen kapitalizmust tekinti kívánatos célnak, e cél felé törekvést pedig a rendszerváltás morális fundamentumának. Felmerül viszont a kérdés, hogy a rendszerváltó elit ezt a paradicsomi kapitalizmusképet a társadalom felé eddig milyen sikerrel reprezentálta, illetve kommunikálta. A kérdés költői, s az a gyanúm, hogy erre a költőiségre a Fidesz már nagyon korán rájött, s úgy látta, a rendszerváltás lényege mindmáig abban áll, hogy ki milyen pozíciót foglal el az „ország testén” való osztózásnál. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a politikai elit minden tagja egytől egyig alsólagos játékos játszik, ő, dehogya. Minden oldalon voltak és vannak értékközpontú emberek, csak hogy a tulajdonváltás és a tőkefelhalmozás folyamatát nem ők határozzák meg, legfeljebb a maguk ideológiai szájíze szerint magyarázzák a szerzést és a növekedés

változatos formáit. S mert a fiúk azt is tudták, hogy „a politika koncentrált gazdasági hatalom”, nemcsak egyéni mohóságból, de a későn érkezők politikai fenyegetettségét jócskán átérve jutottak arra a simicskás következtetésre, hogy itt az ideje nekik is szakítaniuk valamit. Amikor pedig kormányra kerültek, nem vitás, ezt a felismerésüket valóban jól szervezett felvilági polippá fejlesztették. Dilemmájuk szerintem ma már csupán annyi, érdemes-e kiegyezniük, és ha igen, mikor, milyen alapon és mennyiért a rivális (nem feltétlenül pártserű) erőcsoportokkal. Azaz a krakélerség motíválva-e őket, vagy esetleg hosszabb távú megfontolások.

A politikai gyűlölet mint eszköz

A másik ajándék, amit szintén készen kaptak, az a politikai gyűlölet hidegfejű alkalmazásának hatásos fegyvere volt. A látszat ellenére a Fideszen – Kövér Lászlót is beleértve – sem uralkodik el soha a politikai gyűlölet, sokkal inkább funkcionálisan alkalmazza ezt az emóciót, jól tudva, hogy a politikus érdekeinek mindig meg kell előznie érzelmeit. Történetileg pedig úgy áll a dolog, hogy a gyűlölet szellemét annak idején nem a Fidesz engedte ki a palackból, sőt kezdetben még meg is próbálta visszadagaszolni. De amikor látták, hogy az új elit teli szájjal „komcsizik” – miután a komcsik kezéből békésen átvette a hatalmat –, és szó se lesz a közelmúlt kritikák, ám differenciált értékeléséről, egy adott politikai szituációban Orbánék is felismerték a zítőnélemhamisítás kézenfekvő előnyeit. Érzékelték és jól érzékelték, hogy a múlt megint csak a közvetlen politikai érdekek szemüvegén át szemlélendő, és hogy e tekintetben csak előjel-módosítás volt, nem rendszerváltás. S mivel ha a hatalomról van szó, kétségkívül roppant tanulékonyak, erre a szőlomra is hamar ráhangolódtak, s ma már az olcsó, historizálásban is ők viszik a prímet.

Magyar Bálint analízise tehát lejtőn pontos. De az is igaz, hogy Simicska Lajos megjelenésekor a fejekben már kézen volt a „felvilági” képlet.

Mivel a „sajtóéletgétel”, azaz „válaszadási jog (illetve kötelezettség)” ügyében meghozandó lex Pokol/Répassy (FKgP & Fidesz-MPP) hatálya alatt írássom, remélem „társadalmi hátrányt” okozna a tárgyának, aki személy, közlése költségekre verné a hön szeretetét „Magyar Hírlap” nagyetekintű szerkesztőségét, vagy azért, mert bíróság elé citálnák és elretentő mérvű bírságot szabnának ki rá, vagy azért, mert kénytelen volna Borókai c. államtitkár gyors reagálású erőinek unalmas választát közölni, ha meg önként közölné, fölkeltené a gyanút maga ellen, hogy nem önként közölte.

Ezért a közíróknak preventív öncenzúrát kellene gyakorolniuk. Takarékosági célzattal. A „Magyar Hírlap” olvasói már élvezhették R. Székely Julianna keserédes cikkét az általam is pertraktálandó témáról. A kitűnő publicista írása, hogy úgy mondjam, a pre-Pokol-változat volt. Az enyém a poszt-Répassy-variáns. Íme.

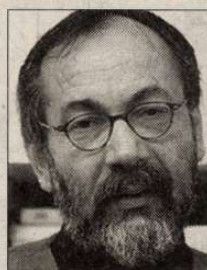
A Magyar Köztársaság miniszterelnöke edzőtáborban futkos a Felcsút NB XIV-es csapatával Horvátországban. Ezért a heti rendes kormányülés elmaradt. A kormányfőnek van ugyan helyettese (Stumpf miniszter), aki vezethetné az ülést, de a Fidesz-MPP-FKgP szerint minden oké, nincsenek sürgős ügyek, a lenyúlás [a Széchenyi terv népies, folklorisztikus neve, egyáltalán nem az, amire a fölpörös igen t. jogi képviselője gondol] megy magától, nagyjából már mindent el, ami nem volt lebetonozva. [A nagy teljesítményű útvérfűrészek közbeszerzésének ehhez semmi köze.]

A miniszterelnök, Orbán Győző (?) evvel csak megmutatta, hogy nem csak a parlamentet be, amely szerinte ellenzék nélkül is kiválóan működik, évi átlagban öthetenként, ő a hozzá intézett interpellációk ideje alatt az Ország-ház kupolacsarnokában iskolásokkal, ő nem, a kormányfő a saját kormányát se.

Kétségkívül túlzás volna azt állítani, hogy a miniszterelnök a magyarországi demokrácia elszánt, megveszekedett, ő csupán az általános politikai apátiát és alternatívátlanoságot használja ki arra, hogy a védtelen demokráciát meg. Az alkotmányos, törvé-

A szerző filozófus

Az olcsó változat

TAMÁS GÁSPÁR MIKLÓS

„A közíróknak preventív öncenzúrát kellene gyakorolniuk. Takarékosági célzattal.

A »Magyar Hírlap« olvasói már élvezhették R. Székely Julianna keserédes cikkét az általam is pertraktálandó témáról. A kitűnő publicista írása, hogy úgy mondjam, a pre-Pokol-változat volt. Az enyém a poszt-Répassy-variáns. Íme.”

főlháborodik és? Erre volna szükség! Őszintén ki kell mondanunk: így ez nem mehet! Ha minden kötél szakad, még arra is képesek vagyunk, hogy...! Ezen mélyen el kellene gondolkoznia a kormánynak ahelyett, hogy lépten-nyomon... Ez végül is büntetőjogi... A gyűlekezési, a szólás- és a sajtószabadság fogja megakadályozni, hogy a... átvé-

használ a áruházlanc által forgalmazott zöldségei esetében, amelyek mérgező hatása (toxikussága). Tudjuk, Ibrahim, Josip, Tamás, Csaba és Béla címét is, amely megtalálható a Legfőbb Ügyészség különleges honlapján is, adatai: www.org.hu/simicska. [A „simicska” kifejezés eredete az általunk konzultált etimológus, dr. Wilibald szerint ismeretlen, helyes írásmódja tehát „simicska”, hiszen pusztán nyelvészeti rekonstrukció, nem valóságos nyelvi elem.] Azt is tudjuk, miért hápogott és hűdelezett a honi sajtó a gyöngített uránium közismert hatásával kapcsolatban, amelyről már az öbölháború óta tud mindenki, aki akar, és erről az őszintén megdöbbenéssel és csodálkozással is nyíltan és önkritikusan megírták a magyar újságok, hogy hazánk elmarasztaló amerikai emberi jogi jelentésről szóló beszámolójának a „Magyar Hírlap” azért adta a minap azt a címet, hogy „Több elismerés, mint bírálát”, mert... A néhai F... Gézáról azért nem írta meg a „Népszabadság”, hogy és volt, és hogy a magyar népi irodalom nagyjait, t, t és t az akkori államhatalmi szerveknél, mert nem akart olyan színben föltűnni, mintha..., pedig természetesen.

Demokráciánk legfőbb biztosítéka a független, szabad, cenzúrázatlan, merész, megvesztegethetetlen sajtó, amelyben nem fordulhat elő, hogy újságírók névvel szignált szövegeiket cégek piárosai írják, ahol nem fordulhat elő, hogy az interjúalany fizet a barátságos hangvételtől, fényképes interjúért, ahol nem eshet meg, hogy laptulajdonosok ellenérdekelte minisztereknél előszobánkat, ahol nincs olyan, hogy a bírálót vagy „leleplezett” cég vagy hivatal jogásza közlés előtt „átfésüli” a cikket, és megsejtelte a pörköltészet. Ahol elképzelhetetlen, hogy egy... kormányt fizetett brávoí bírói úton (tehát állami erő igénybevételével) közöltetik... ellenes, ... megvető, ...ból kapott, ...talan agítáikat. A szabadságszerező magyar ember azt se tűrné, hogy „Leibjournal”-ja hasábjain hatalom nélküli személyeket rágalmazzanak pszichológiai, példányszám-növelési célzattal. Egyáltalán: ilyen nincs, szó ne essék róla – amint Kálmán királyunk is mondta a...ról.